

حجت الاسلام والمسلمین مصد جواد نفاذت بزی
عضو شورای عالی حوزه علمیه خراسان

در قسمت قبل گفتیم نامه ۵۳ نهج البلاغه این طور شروع می شود که امیرالمؤمنین خودشان را بنده خدا می خوانند و به مالک اشتر چهار مأموریت اساسی و کلان بیان می کنند: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. هَذَا مَا أَمَرَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ عَلِيُّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَالِكُ بْنُ الْخَارِثِ الْأَشْثَرُ فِي عَهْدِهِ إِيَّاهُ جِئْنَا وَلَا مَضَرَ جِنَايَةَ خَرَا جَهَا وَ جِهَادَ عَدُوَّهَا وَ اسْتِصْلَاحَ أَهْلِهَا وَ عِمَارَةَ بِلَادِهَا: به نام خداوند بخشاینده مهربان. این فرمانی است از بنده خدا. علی امیرالمؤمنین، به مالک بن الحارث الاشتر در پیمانی که با او می نهید، هنگامی که او را فرمانروایی مصر داد تا خراج آنجا را گرد آورد و با دشمنانش پیکار کند و کار مردمش را به صلاح آورد و شهرهایش را آباد سازد..»

اول، توجه به توان مالی و جمع آوری مالیات بود. دوم، اینکه فرمودند «جهاد عَدُوَّهَا»، یک مأموریت کلان شما مبارزه با دشمنان مصر است. سوم، حضرت می فرمایند که به دنبال این باش که مردم مصر انسان های صالحی باشند. انسان های

شایسته ای باشند.

همچنان که در نماز ما می گویم: «السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ؛ سلام از جانب خداوند متعال عالم بر نمازگزاران و تمام بندگان خوب او» یعنی به مقوله فرهنگ و تربیت هم در کنار مسائل امنیتی، اقتصادی، عمران و آبادی باید توجه کرد.

بسیاری از این مقوله غافل هستند و فکر می کنند که اگر مسائل اقتصادی حل شود مسائل فرهنگی خودبه خود حل می شود. در صورتی که این موارد با یکدیگر گره خورده است.

مسائل فرهنگی و تربیتی روی مسائل اقتصادی اثر دارد. مسائل اقتصادی هم روی مسائل فرهنگی و تربیتی، نمی شود این ها را جدا دید. ما آدم های فرهیخته ای داریم که وضع مالی آن ها خوب نیست و زندگی خود را با تربیت شدن درست مدیریت می کنند. بسیاری دیگر هستند که وضعیت مالی آن ها خوب است، ولی وضع فرهنگی خوبی ندارند. پیداست که بحث های تربیتی در مسائل اقتصادی اثر مهمی دارد.

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

فصل یک قسمت ۵

اشارت

بزرگ‌ترین عیب آدمی

طیبه اشرفی! یکی از صفات بداخلاقی که در روایات از آن نهی و برایش آثار منفی متعدد بیان شده، عیب جویی است. درحالی که اغلب از عیوب خود غافلیم، بر عیب دیگران تمرکز می‌کنیم. این خصلت نه تنها موجب تلخ کردن زندگی بر دیگران می‌شود بلکه ضمیر ما را نیز با گناه و منفی‌نگری لکه دار می‌کند. عیب جویی اثرات منفی بی شماری برای وجود ما و دیگران دارد. در ادامه بر احادیثی که در این زمینه بیان شده، مروری داریم.

پیامبر خدا^(ص) می‌فرماید: «خوشا به حال آن کسی که عیب خودش، او را از پرداختن به عیب‌های برادران مؤمنش بازدارد.»

(بهار الانوار، ۱۲۶/۳۲)

و نیز از ایشان است که در سفارش به ایودر فرمودند: «باید آنچه از [عیوب] خود می‌دانی تو را از خرده‌گیری بر مردم باز دارد. و بر آن‌ها به سبب کارهایی که خودت مانند آن‌ها را انجام می‌دهی، خشم می‌گیری.»

(الخصال، ۵۲۶/۱۳)

امیرالمؤمنین امام علی^(ع) نیز در نکوهش عیب جویی می‌فرماید: «ای بنده خدا! در خرده‌گیری از گناه کسی شتاب مکن زیرا چه بسا که او آمرزیده شده باشد. و در مورد خویش، به گناه کوچکی که کرده‌ای، ایمن مباش، زیرا شاید که به سبب آن عذاب شوی. پس، هر یک از شما از دیگری عیبی بداند، نباید به خرده‌گیری از او بپردازد زیرا می‌داند که خود نیز عیبی دارد و باید شکر این موهبت که عیب‌هایی که در دیگران هست در او نیست، وی را به خود مشغول دارد [و از عیب جویی دیگران باز ایستد].»

(نهج البلاغه، الخطبة ۱۴۰)

و از امام صادق^(ع) است که فرمودند: «سودمندترین چیزها برای آدمی، این است که در رسیدگی به عیب‌های خود بر مردم پیشی گیرد (پیش از پرداختن به عیوب مردم به عیب‌های خود بپردازد).»

(الکافی، ۲۴۳/۸، ۳۳۷)

رسول خدا^(ص) درباره آثار عدم عیب جویی از دیگران و تلاش برای رفع عیوب خود، می‌فرماید: «سه خصلت است که هر کس آن‌ها را داشته باشد، یا یکی از آن‌ها در او باشد، روز قیامت در سایه عرش خداوند عَزَّوَجَلَّ است، روزی که هیچ سایه‌ای جز سایه او نیست... مردی که از برادر مسلمان خود عیبی نگیرد تا آنگاه که آن عیب را از خودش دور کند، و آدمی هر عیبی که از خود بر طرف سازد، عیبی دیگر در نظرش آشکار می‌شود. آدمی را همین بس که به رفع معایب خود بپردازد و از پرداختن به عیب‌های مردم بازایستد.»

(الخصال، ۳/۸۰)

رسول خدا^(ص) همچنین می‌فرماید: «آدمی را همین عیب بس که عیبی را در مردم ببیند و در خود نبیند و مردم را به خاطر کاری سرزنش کند که خود نمی‌تواند آن را ترک کند و همنشین خویش را با چیزهای نامربوط و بی‌هوده بیازارد.»

(الخصال، ۸۱/۱۱۰)

امیرالمؤمنین علی^(ع) نیز در بیان بزرگ‌ترین عیب‌ها می‌فرماید: «بزرگ‌ترین (بیشترین) عیب این است که از چیزی خرده گیری، که مانند آن در خودت وجود دارد.»

(نهج البلاغه، الحکمة ۲۵۲)

ایشان همچنین می‌فرمایند: «هر کس نفس خود را برای عیب‌هایی که دارد سرزنش کند، نفسش، از بسیاری از گناهان [دست برداشته] به لرزه درآید.»

(غرر الحکم، ۸۹۲۶)

و از رسول خدا^(ص) است که فرمودند: «هر کسی به جای خشم گرفتن بر مردم بر نفس خویش خشم گیرد، خداوند او را از وحشت روز قیامت در امان دارد.»

(بهار الانوار، ۶۵/۴۸، ۱۰)

شهر

اشنبه
۱۳۴۳ دی‌ماه
شماره ۳۳۸۱

SHAHNARNEWS.IR

مهر

ایران
امام رضا^(ع)

به بهانه روز بزرگداشت حضرت احمدبن موسی^(ع) جلوه‌هایی از حیات بابرکت ایشان بررسی شد

شاهچراغ، امین ولایت

آمنه مستقیم! ششمین روز از دهه کرامت به بزرگداشت حضرت احمدبن موسی^(ع) مشهور به شاهچراغ اختصاص دارد. به این مناسبت و در بررسی ویژگی‌های این امامزاده جلیل‌القدر با حجت‌الاسلام والمسلمین مهدی شریعتی تبار، مدیرگروه انقلاب و تمدن اسلامی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان‌قدس‌رضوی و کارشناس مذهبی گفت‌وگو کرده‌ایم.

گفت‌وگو

هدایت مردم به سوی امام رضا^(ع)

ولایت، امانتی است که هر امام باید به امام بعد از خود بسپارد. هم امام به عنوان ولی خدا حامل این امانت باشد و هم دیگران این امانت را ادا کنند. در میان امامزادگان، حضرت احمدبن موسی^(ع) در پاسداری امانت ولایت، اقدامات و مجاهدت‌های بزرگی از خود نشان داد. یک بُعد آن بود که جامعه و مردم را به امام برحق و ولی خدا هدایت کردند و جلو انحرافات را گرفتند تا جامعه از خط ولایت منحرف نشود. ایشان به عنوان برادر امام رضا^(ع) به مقام ولایت تسلیم و احترام ویژه‌ای برای حضرت ثامن‌الائمه^(ع) قائل بود و تحت امر ایشان قرار داشت.

التقوی شجاعت

بنابر نقل گزارش‌ها، وقتی بعد از شهادت حضرت موسی‌بن جعفر^(ع) مردم به سوی شاهچراغ برای بیعت رفتند، ایشان مردم را به سمت برادر خود امام رضا^(ع) هدایت کردند و خود هم به بیعت ایشان درآمدند و با جان از این ولایت دفاع کردند، لذا ایمان به ولایت و امامت امام یا همه وجود، اطاعت امر امام^(ع) در همه ابعاد، و هدایت مردم به سوی امام زمان در کنار مسدود کردن مسیر انحرافات و جهادوتلاش وهجرت برای یاری امام، ازاحمدبن موسی^(ع) الگوی شجاعت ساخت.

علم‌دار مکتب رضوی

در تعبیری از حضرت شاهچراغ^(ع) به علم‌دار مکتب رضوی یاد می‌شود یعنی همان نقشی که حضرت عباس^(ع) برای حضرت سیدالشهدا^(ع) ایفا کردند، در زیارت‌نامه حضرت ابوالفضل^(ع) می‌خوانیم: «السَّلَامُ عَلَیکَ اَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِیعُ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلاَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْخَسَنَ وَالْخُسَینَ... وقتی از شاهچراغ^(ع) هم تعبیر علم‌دار داریم یعنی این اوصاف عبد بودن، صالح بودن و مطیع بودن مقابل پیامبر خدا^(ص) در ایشان هم وجود داشته و با بصیرت، جهاد و ایمان کامل امام و ولی زمان خود را همراهی و یاری کرده‌اند.

قدردان نعمت امامزادگان باشیم

مطالعه و آشنایی و تبیین سیره نورانی انسان‌های بزرگ و آن‌ها که در رکاب ائمه^(ع) بوده‌اند نوعی قدرشناسی شخصیت آن‌ها و نعمت وجودشان برای جامعه است. آن‌ها نیازی به این طرح و بحث ندارند. جامعه ماست که باید آشنا شود و درس ولایت‌مداری، امانت‌داری و وفاداری به عهد و پیمان و جهاد و مبارزه و فداکاری در راه حق را فرا بگیرد. به اعتبار آنکه آستان مقدس شاهچراغ^(ع) در شیراز کانون زیارت و تشرّف و حضور جمعی از دلدادگان و مایه مباهات ملت ایران است، مسئولیت‌مان در این شناخت و تبیین سنگین‌تر است که هم خودمان بیشتر شناخت داشته باشیم و هم جامعه را نسبت به سیره نورانی آن حضرت^(ع) آشنا کنیم.

نقش تمدنی شاهچراغ^(ع)

باید توجه داشت زیارت بامعرفت ائمه^(ع) و امامزادگان در کنار فضیلت وارزش معنوی، نقش تمدنی و فرهنگی هم دارد و ما را ولی شناس می‌کند. اینکه ما بدانیم شخصیتی همچون حضرت احمدبن موسی^(ع) در مسیر یاری ولایت چه مجاهدت و ایثاری داشته‌اند، الگو و زیست مومنانه در پرتوی ولایت را به ما عرضه می‌کند و این در کنار جنبه‌های معنوی، برکات فرهنگی، اخلاقی و تمدنی دارد.

اثرگذار بر تاریخ ایران

اگرچه حضور و حیات و سپس وجود آستان امامزادگان جلیل‌القدر در طول تاریخ منشأ برکات بسیار در تاریخ ایران و راهنما و پناه مردم بوده و هست اما در این میان سه آستان مقدس رضوی در مشهد، فاطمی در قم و احمدی در فارس فضای فکری و فرهنگی جامعه ایرانی را بیشتر متأثر و مرمون الطاف و آثار خود کرده‌اند. جایگاه مشهد و قم که مشخص است، اما درباره این عمق تأثیر حضرت احمدبن موسی^(ع) باید سیره و حیات بابرکت ایشان بررسی شود.

امین ولایت

مهم‌ترین ویژگی که حضرت شاهچراغ^(ع) به آن شهرت یافته‌اند، «امین ولایت» است که دنیایی از معنا را در خود جای داده. این شهرت نشان می‌دهد احمدبن موسی^(ع) نه تنها عارف به جایگاه امام و ولی زمان خود بوده‌اند بلکه طوری عمل کردند که مورد اعتماد و وثوق امام^(ع) هم قرار گرفتند و شاید یک وجه این امانت‌داری آن باشد که وقتی دشمنان خواسته‌اند ایشان را مقابل برادر و امام زمانشان قرار دهند آن حضرت^(ع) از اطاعت و همراهی و وفاداری نسبت به امام زمان خود دست نکشیدند.

ولایت، مهم‌ترین امانت الهی

باید توجه داشت امین بودن و امانت‌داری، از ویژگی‌های مهم در فرهنگ دینی ماست و در روایات متعدد در کنار صداقت بر امانت‌داری تأکید شده و قرآن می‌فرماید: «امانت‌ها را به اهلس واگذار کنید»، از مهم‌ترین امانت‌ها، ولایت است. چنان‌که آیه ۷۲ سوره مبارکه احزاب می‌فرماید: «ما امانت (خویش) را بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها عرضه داشتیم، ولی از پذیرفتن آن سرپاز زدند و از آن هراسیدند. و انسان آن را پذیرفت...» یک جلوه مهم از این امانت و در واقع مصداق اتم آن ولایت الهی است که آسمان و زمین توان پذیرش آن را نداشتند و این انسان کامل بود که پذیرای آن شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین شریعتی تبار:
مهم‌ترین ویژگی‌ای که حضرت شاهچراغ^(ع) به آن شهرت یافته‌اند، «امین ولایت» است